

Korona günlerinde tarawa we oraza

Category: Edebi makalalar, Kitapcy

написано kitapcy | 23 января, 2025

Korona günlerinde tarawa we oraza CORONA GÜNLERİNDE TERAVIDH VE ORUÇ

“Hiç değilse emekli olmuş din adamlarını, kendi aralarında ve kapı arkalarında konuştukları gerçek İslam’ı anlatmaya davet ediyorum.” şeklindeki sosyal medya paylaşımımızın beğeni rekorları kırdığını görünce, hazır Ramazan yaklaşmışken ve Teravih Namazı üzerindeki tartışmalar sürerken, bu konu üzerinde biraz daha ayrıntılı durmam gerektiğini düşündüm. Umarım herhangi bir gaf yapmadan, herhangi bir pot kırmadan, softalar tarafından “Din Düşmanı” olarak yaftalanmadan çıkarım meselenin içinden.

Öncelikle belirtmem gerekirse; “Acaba din adamları, Müslümanlara gerçek İslam’ı anlatmıyorlar mı, şu halde İslam diyerek anlattıkları nedir?” diye bir soru gelebilir akıllara. Bu soruya cevap verme konusunda kendimi fazla yetkin görmüyorum ama okuduklarımdan ve bizzat şahit olduklarımdan hareketle, din adamlarının dini anlatma konusunda bazı sıkıntılarının olduğunu biliyorum.

Özellikle Devlet Memuru statüsünde olanlar, Diyanet kurumunun dayattıkları dışında söz söyleme ve düşünce açıklama konusunda son derece temkinli ve çekingen davranmakta, devlet memuru olmayanlardan bir kesim hurafe, batıl inanç ve uydurma hadisleri din diye anlatmakta, bir kısmı ise ayet ve hadislerde kaynağı olmayan indî düşüncelerini dinden bir parçaymış gibi aktarabilmektedirler.

Devlet memuru olmayanlara herhangi bir sözümüz yok; ancak devlet adına ve devlet memuru kimliği ile dini anlatan insanların biraz daha cesur olmaları gerektiğine inanıyorum. Daha doğrusu bu insanların, kendi aralarında ve kapalı ortamlarda anlattıkları dini gerçekleri, bir şekilde

Müslümanlara aktarmalarının zaruri olduğuna kaniyim. Çünkü ben onların içinde yaklaşık 21 sene bulundum, özel sohbetlerine katıldım ve o sohbetlerde konuştukları bazı hususları, topluma aynı şekilde aktaramayacaklarını bizzat kendilerinden duydum. Üzülerek görüyorum ki; onlardan birçoğu emekli olduktan sonra bile, tıpkı devlet memuru oldukları sırada davrandıkları gibi davranmaya, hikaye, menkıbe, hurafeye dayalı anlatılar aktarmaya devam ediyorlar çeşitli ortamlarda.

Onlardan, içlerinden en aydınlarından olduğuna inandığım ve kendisine saygı duyduğum üst düzey emekli bir din adamı geçenlerde sosyal medya hesabında şöyle bir paylaşımda bulunmuş:

“Kanuni döneminde, sarayın bahçesinde bir ağacı karınca sarmış. Karıncaları öldürme kararı alan hükümdar durumu birde şeyhülislam Ebussud’a sorma ihtiyacı duymuş ve demiş ki:

‘Dırahtı (ağacı) sarmış olsa ger karınca
Zararı var mı karıncayı kırınca.’

Ebussuud’da ;

‘Yarın divanına Hakkın varınca
Süleyman’dan alır hakkın karınca.’”

Aynı seviyedeki bir din adamı arkadaşı da “Enfes bir incelik!” şeklinde yorum yapmış.

Aktardığı bu tarihi anekdot, bilinen, meşhur bir anekdottur aslında. Şeyhülislamların, padişahların üzerindeki etkisini anlatmak için örnek olarak anlatılır durur dilden dile. Yani bununla demek istenir ki; Şeyhülislamlar, gerektiğinde Muhteşem Süleyman’a bile posta koyabilmişlerdir!

Dayanamadım ve aynı yerde şu yorumu yaptım:

“Ağacın, karıncaların hücumuna uğraması, aslında o ağacın hasta olduğunu göstermektedir. Ağacın mı feda edilmesi gerekir, yoksa karıncaların mı? Hele de o ağaç bir meyve ağacıysa. Gerçek İslam işte burada ortaya çıkar. Bir taraftan ‘İslam akıl dinidir. Akla hitap eder. Aklı olmayanlar mükellef

sayılmazlar' deyip, bir taraftan da, günahtır diyerek tarımsal verimi d    ren ha  eratla mücadeleyi bıraktıracak şekilde fetvalar vermek, İ lam'a uygun değildir. Benim İ lam anlayışım da böyledir. Unutulmasın ki; bu Ebussud Mehmet Efendi, Yezidilerin ve Alevilerin katli vaciptir şeklinde fetvalar veren adamdır. Demek ki; bu enfes incelik sahibi Ebussud'a göre; Yezidiler ve Aleviler karıncalardan bile daha de  ersizler! Unutmayın ki; onun verdiği fetvalar, **Anadolu'daki Türk ve Türkmen varlığının kıyıma uğramasında** esas teşkil etmiştir.”[1]

Hanefi İ lam'ı Anlatanlar İmam Ebu Hanife Gibi Davranmalıdırlar!

Bilindiği gibi Türkiye'deki ve Türk dünyasında yaşayan Türkler umumiyetle Hanefi mezhebine, yani İ lam'ın Hanefilerce (Türklerce) yapılmış yorumuna tabidirler. Azerbaycan, İran ve **Irak'taki bir kısım Türkler ve Türkmenler** istisna tutulursa, Balkan'dan Baykal'a kadar uzanan coğrafyadaki Müslüman Türkler arasındaki durum genelde böyledir. Bu sebeple olacak, Diyanet İşleri Başkanlığı da Hanefi Mezhebi   zerine anlatır ve uygular İ lam'ı.

Oysa bilenmelidir ki; Hanefi Mezhebi'nin d    nce öncülü ya da fikir babası olan İmam-ı Azam Ebu Hanife, dini görüşlerini açıklarken siyasi iktidarların baskısından bağımsız olarak hareket etmiş, sadece Kur'an ayetlerini, sahih hadisleri, aklı, bilimi ve hayatın gerçeklerini esas almıştır. Merhum Yaşar Nuri   zt  rk'  n dediğine göre; onun fetvalarında “Maslahat” önemli bir yer tutar.[2] Yani İmam Azam, naslara dayanmayan hususlarda, değişen şartlara, ihtiyaçlara ve ulaşılan yeni bilgilere göre; verilen fetvaların değişebileceğini savunmuş ve kendisi de bizzat öyle de yapmıştır. D    ncelerinde bağımsız hareket ittiği için de kendisine teklif edilen devlet memuriyetlerini kabul etmemiştir.

Çünkü o, aynı zamanda ticaretle uğraştığı için geçim sıkıntısı çekmemiş, siyasi iktidarların sağlayacağı mai  ete ihtiyaç duymamıştır. Bu sebeple de d    ncelerini özgürce ifade edebilmiştir. Gelin görün ki onun bu durumu, sürekli olarak

siyasi iktidarların kadrine uğramasına sebep olmuş, siyasi iktidarlar tarafından bir nevi muhalefet lideri ve hizip başı olarak görülmüş, bu sebeple önce Emeviler tarafından, arkasından da Abbasiler tarafından zindanlara atılmış, dövülmüş, işkencelere maruz kalmış ve Abbasi zindanlarında ölmüştür. Bu anlamda Ebu Hanife, Sokrates ile aynı kaderi paylaşmıştır denilebilir. İşte biz bu sebeple diyoruz ki; din adamları, hiç değilse emekli olduktan sonra Ebu Hanife'nin izinden gitmeye çalışmalıdırlar. Çünkü memuriyetleri sırasında kısıtlı da olsa onun görüşlerini anlatarak geçimlerini sağlamışlardır!

■ Teravîh Namazı ve Sokağa Çıkma Yasağı

Şimdi de geçelim, dilimizin döndüğü, aklımızın erdiği kadarıyla bizim din adamlarının, kendi aralarında ve kapalı ortamlarda anlattıkları, akıl ve bilimin ışığında şekillenen gerçek İslam'dan birkaç ayrıntıyı aktarmaya.

Bir okuyucum, toplu iftar ve toplu sahur yemeklerinin yasaklanmasına mukabil, Teravîh Namazı'nın ve cemaatle kılınan Cuma Namazı'nın serbest bırakılmasından ve sair günlerde olduğu gibi Ramazan boyunca da camilerin açık tutulmasından hareketle, aslında ülkenin Cumhurbaşkanı veya Sağlık Bakanı'na sorması gereken soruyu bize sormuş ve demiş ki:

“Teravîh namazı sokağa çıkma yasağının olduğu saatlerde değil mi hocam?”

Bence de sorulması gereken haklı bir soru. Zira mesela Ankara'da ilk Teravîh'in başlama saati 20.54, son Teravîh'in başlama saati 21.35. Yani sokağa çıkma yasağının uygulandığı saatlere rast geliyor Teravîh Namazı. Bu durumda, polisin sokağa çıkma yasağını delenlere 3.150 TL. idari para cezası yazabilmek için adeta sürek avına çıktığı bir zamanda, Teravîh Namazı için sokağa çıkma yasağının delinmesine göz yumulması, en başta Anayasa'da yerini bulan Eşitlik ve Hukuk Devleti ilkelerine aykırıdır! Dinin özüne uygun olduğu da düşünülemez. Çünkü dinde de eşitlik vardır ki; bunun delili “Sizin dininiz

size, benim dinim bana"[3] ve "Dinde zorlama yoktur"[4]ayetleridir.

Demek istediğim şudur; belli saat aralığında da olsa, "Teravih Namazı" diyerek Müslüman vatandaşlara sokağa çıkma izni verip, başka din mensuplarını veya dinsizleri evlerine hapsetmek, çıkanlara cezai müeyyide uygulamak, dinin özüyle çelişmektedir.

Üstelik o saatlerde sokakta bulunan insanlardan kimin Teravih Namazı için, kimin başka amaçlarla sokağa çıktığını nasıl ve nereden bileceksiniz? Yoksa Teravih Namazı kılacaklara ayrı bir kimlik kartı veya en azından Cami imamları tarafından "Cemaatimdendir" şeklinde bir "Berat" belgesi mi verilecektir? Peki aynı izin belgesinden başka amaçlarla edinmek isteyenler de çıkarsa buna nasıl engel olacaksınız? Ya imamlar, böyle bir belgeyi menfaat karşılığı vermeye kalkışırsa!

Oysa vücut ve toplum sağlığını korumak farz, camide cemaatle namaz kılmak ve Teravih Namazı sünnettir. Farzın söz konusu olduğu yerde sünnet yürürlükten kalkar. Kur'an'da yer alan "...Güçsüzlere, zayıflara, hastalara sorumluluk yoktur"[5] ayetini dikkate aldığımızda; bize göre; salgın ortamında, bulaş ihtimalini bile bile kalabalıklara girmek, dinin yükümlülüklerinden kurtulmak için hastalanmaya maksatlı olarak yol aramak anlamına gelmektedir. Bir başka Kur'an ayetinde ise çok daha açık bir ifade ile "Kendi kendinizi tehlikeye atmayın"[6] deniyor.

Hz. Peygamber, insanoğlunun kıymetini yeterince takdir edemediği iki büyük nimetin, sağlık ve boş vakit olduğunu söylemiştir bir hadisinde.[7]

Pandeminin başlangıcında Diyanet İşleri Başkanı'ndan Cumhurbaşkanına varıncaya kadar hemen bütün devlet erkanının telaffuz ettiği bir hadiste ise Hz. Peygamber şöyle demiştir: "Taun(veba), bir azaptır. Beni İsrail'den bir kavme, yahut sizden önce geçen bir ümmete gönderilmiştir. Siz bir yerde onu(onun çıktığını) duydunuz mu, o taunlu yere gitmeyiniz! İçinde bulunduğunuz bir yerde de taun zuhur ederse, ondan kaçarak oradan çıkmayınız!"[8]

Yukarıdaki ayet ve hadislerden hareketle diyebiliriz ki;

cemaatle namaz, bulaş konusunda tehlikeli ortamlardandır; ilahi emir gereğince cemaatle namazdan uzak durmak gerekir. Ayrıca bize göre; salgın ve bulaşıcı hastalık günlerinde “Camiye gitme” ve “Cemaatle Teravih Namazı kılma” sünnetlerinin terk edilebileceği, hatta camilerin kapatılması gerektiği gerçeği apaçık ortadadır. Salgın günlerinde uygulanan camileri kapatma tedbiri İslam’ın ruhuna da uygundur. Camilerin ibadete açık tutulması, sanırım, tıpkı İstanbul Sözleşmesi’nden çıkılması girişiminde olduğu gibi, bazı toplum kesimlerinden gelen baskılar sonucudur ve siyasi kaygıların biridir. Zira birkaç gün önce dinci bir vakıf adına atılan “Ramazan’ın sönük geçmesine izin vermeyin! Müslümanlar, Ramazan ayında camilerin kapatılmaması ve Ramazan Ayının sönük geçmemesi için mücadele vermek zorundadır. Ramazanı sönük geçirtcekler” şeklindeki twit, bizi ister istemez böyle düşünmeye sevk etmektedir.

Oysa tıpkı Kurban ibadeti gibi Teravih Namazı da tartışmalı bir ibadettir. Peygamber camide cemaatle kıldığı gibi evde tek başına da kılmıştır. Hz. Ömer döneminde camide cemaatle kılınmaya başladığı, dolayısıyla Hz. Peygamber’in değil, sahabenin sünneti olduğu konusunda rivayetler vardır. Sözlükte “rahatlatmak, dinlendirmek” anlamındaki Tervîha kelimesinin çoğulu olmakla Terâvîh Namazı, bir anlamda akşam iftarda tıka basa yenilen yemeklerin daha kolay sindirilmesi için ihdas olunmuş gibi bir anlam taşımaktadır. “Bir nevi kültür-fizik ve spor hareketleridir” demek istemiyoruz ama, kaynaklarda bulunan bu tür bilgilerden sanki böyle bir anlam çıkmaktadır. Esasen, din adamlarının kapalı kapılar arkasındaki konuşmaları da bu meyandadır.

Teravih Namazı, tamamıyla hadislere ve sünnete dayanmakta olup, ayet anlamında bir delili bulunmamaktadır. Bazı kaynaklarda “Konuya ilişkin bazı hadislerden hareketle İslâm âlimleri, teravih namazının erkek ve kadın her Müslüman için sünnet olduğu konusunda görüş birliğine varmıştır...” şeklinde bilgiler de bulunmaktadır.[9]

Salgının başlangıcında camileri kapatıp, farz olan Cuma Namazı’nı ve Vacib olan Bayram Namazlarını bile

yasaklayanların, bu satırların yazıldığı 1 Nisan itibarıyla vaka sayısının 40.806'yı, vefat sayısının 176'yı bulduğu bir zamanda, Hz. Peygamber'e mi yoksa sahabeye mi ait bir sünnet namaz olup olmadığı bile tartışmalı olup, evlerde kılınması da caiz olan Teravih Namazı konusundaki görüşlerini yeniden gözden geçirmelerini tavsiye ederiz. Çünkü kişi ve toplum sağlığını korumak, ihtiyaç sahiplerinin ihtiyacını gidermek de bir ibadettir. Hadis kaynaklarından Taberâni'de de bulunduğu söylenen bir rivayete göre; Hz. Peygamber "Farzlardan sonra en kıymetli amel, Müslüman kardeşini sevindirmektir." demiştir. Sıhhatine kavuşan korona hastalarının ve yakınlarının duyduğu sevinç az şey midir? Sizin hangi bireysel ibadetiniz, hangi orucunuz veya namazınız onları o kadar sevindirebilir?

■ Filyasyon Ekipleri Oruç Tutmayabilirler!

Din adamları, kâfirlikle, zındıklıkla ve mülhitlikle itham edilmekten korktukları için bu konulara fazla giremiyorlar anlaşılan. Zira dün, sosyal medya sayfasında uyduruk kandil kutlamaları dışında din adına iki cümlelik bir düşünce bile ortaya koyamayan çağdaş görünümlü kazmanın birisi, bizi de "İslam Düşmanı" olarak damgalamış.

Yanılıyor olabilirim ama fiziki görüntüsü itibarıyla hiç de dindar birisine benzemeyen bu kazma, hazır bizi İslam Düşmanı ilan etmişken, haddimizi aşarak bir görüşümüzü de açıklamış olalım yeri gelmişken:

Umum ulemanın görüşüne göre; bazı insanlar sürekli olarak, bazıları ise geçici olarak Ramazan orucundan muaftırlar. Geçici olarak muaf olanlar, içinde bulundukları oruç tutmayı engelleyen veya zora sokan sebep ortadan kalktıktan sonra tutamadıkları gün sayısınca oruç tutarlar. Bunlar, hamile, lohusa (emzikli) ve regl halindeki kadınlar ile sonradan iyileşebilecek hastalığı olanlar, sefere çıkanlar ve oruç tutamayacak derecede zor işlerde çalışanlardır.

Kanaatimizce; Kovit-19 salgınıyla uğraşan sağlık çalışanları, yani gerek hastanelerde, gerekse filyasyon ekiplerinde olmak üzere; salgınla mücadele eden sağlık çalışanları (elbette bu

işlerde görev alan diğer görevliler de), bize göre; ağır işlerde çalışanlar ve sefere çıkmış insan statüsündedirler ve bu görevleri bitinceye kadar oruç tutmayabilirler. Buradaki seferden maksat yolculuktur.[10]

Kur'an'da şöyle buyrulur: "...Bir cana kıymaya veya yeryüzünde fesat çıkarmaya karşılık olması dışında, kim bir kimseyi öldürürse bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de bir can kurtarırsa bütün insanların hayatını kurtarmış gibi olur."[11]

Pandemi ile mücadele eden sağlık çalışanları ve filyasyon ekipleri, bu ayetin kapsamına girmekte olup, eğer oruç tutmaları halinde verdikleri hizmette aksama, gevşeme yaşanacaksa ve dolayısıyla salgın genişleyecekse, vaka ve ölü sayısında artış olacaksa, bu insanların oruç tutmamaları çok daha efdaldır. Onların yaptıkları iş, umulur ki; Allah katında oruç tutmalarından çok daha sevimli ve sevaptır.

Zira oruç ve namaz gibi ibadetler, Tanrı'ya karşı şükür borcudur. Ödenmemesi durumunda umulur ki; Tanrı tarafından affedilir. Ancak toplum hizmeti, kul hakkıyla ilgili bir ibadettir. Aksatılırsa kul hakkına girer. Kur'an'da şöyle denilmektedir: "Haklı bir sebep olmadıkça Allah'ın dokunulmaz kıldığı cana kıymayın. Bir kimse haksızlıkla öldürülürse velisine yetki verdik; ancak o da öldürme hususunda sınırı aşmasın; çünkü o, yeterince yardıma mazhar olmuştur."[12]

Oruçlu olduğunu gerekçe göstererek hastasına müdahale etmemesinden veya orucun etkisiyle görevini yapamayacak duruma gelmesinden dolayı bir insanın ölümüne sebep olan sağlık çalışanı, haklı bir sebep olmadıkça Allah'ın dokunulmaz kıldığı cana kıymış olacaktır...

Ömer SAĞLAM.

■ Dipnotlar:

[1] <https://www.youtube.com/watch?v=TCV4MPRAkRo> & https://www.hurriyet.com.tr/gundem/bekir-bozdog-500-yillik-fetvaya-aciklik-getirdi-22417145?fbclid=IwAR32RJ0J_PYaBwNj5jLIof6o4XaNW19QrbYlggDMfAI7L2ys8aXtD7z8u4

- [2] Bir fıkhi terim olarak “Maslahat, nasların kapsamına girmeyen ya da kıyas yoluyla nâsta düzenlenmiş bir olaya bağlanamayan fıkhî bir meselenin hükmünü, şer’an itibar edilebilir maslahatlara ve İslâm fıkhnının genel ilkelerine göre belirleme yöntemini ifade eder.” Bkz. TDV İslam Ansiklopedisi “İstihlâh” maddesi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/istislah>
- [3] Kur’an-ı Kerim, Kâfirûn Suresi, 109/6
- [4] Kur’an-ı Kerim, Bakara Suresi, 2/256
- [5] Kur’an-ı Kerim, Tevbe Suresi, 9/91
- [6] Kur’an-ı Kerim, Bakara, 2/195.
- [7] Buhari, Rikak, 1, (VII, 170)
- [8] Buhari, C.9, H.no: 1417, s. 206, 207; Müslim, C.7, H.no: 92(2218)
- [9] Ayrıntılı bilgi için bkz. <https://islamansiklopedisi.org.tr/teravih>
- [10] Bu yolculuk, 90 km.yi aşan ve gidilen yerde 15 günden daha az süre ile kalmayı gerektiren yolculuktur ki; bu durumdaki insanlar dinen “Seferî” olarak nitelendirilmektedir.
- [11] Kur’an-ı Kerim, Mâide, 5/32
- [12] Kur’an-ı Kerim, İsrâ Suresi, 17/33. Edebi makalalar